

OCENIANIE ARKUSZA POZIOM PODSTAWOWY

Zadanie sprawdzające rozumienie czytaneó tekstu *Jutro to dziś... tyle że jutro.*

Model zawiera przewidywane odpowiedzi. Odpowiedzi ucznia mogą przybierać różną formę językową, ale ich sens musi być synonimiczny wobec modelu. Oceniając pracę ucznia, należy stosować punktację z modelu.

Uwaga: Za pełną odpowiedź przyznaje się maksymalną liczbę punktów, za niepełną – wskazaną w rubryce „punkty cząstkowe”. Nie należy przyznawać połówek punktów. Za brak odpowiedzi lub odpowiedź błędną nie przyznaje się punktów.

Nr zad.	Odpowiedzi	Maks. liczba punktów	Punkty cząstkowe
1.	<i>Swoje życie odkładamy do jutra.</i>	1	0
2.	<i>np.</i> - wyliczenia - pytania retoryczne/zdania pytające - zdania niedokończone/zakończone wielokropkiem - powtórzenia - zróżnicowana składnia (długie i krótkie zdania, złożone i pojedyncze) - swobodna składnia języka mówionego (zdania zaczynające się od spójników)	2	1 <i>za podanie dwóch cech</i>
3.	<i>np.</i> Penelopa: - strategia życiowa - celowe działanie - roztropność - jednoznaczność /pewność decyzji Scarlett O'Hara: - stała postawa życiowa - bezwolność - lenistwo - niezdolność do pojęcia decyzji / niepewność decyzji <i>(uczeń wyraźnie przeciwstawia postawy bohaterek)</i>	1	0
4.	<i>np.</i> - rozdarcie między chęcią działania a niezdolnością jego podjęcia - problem z wyznaczeniem momentu właściwego do podjęcia działania - rozstrzygnięcie, kiedy podjąć działanie - zamiar rozpoczęcia działania a ciągle przekładanie terminu	1	0
5.	<i>np.</i> - wprowadza temat całego artykułu - wyjaśnia nazwę postawy, będącej tematem całego artykułu - wprowadza zagadnienie analizowane w kolejnych akapitach	1	0
6.	<i>c.</i>	1	0
7.	<i>np.</i> - równomierne rozłożenie zadań - kontrola, przypominanie o zadaniach - terminy zewnętrzne - terminy wewnętrzne, narzucane sobie - silna wola, samodyscyplina - uczenie odpowiedzialności, np. poprzez większą swobodę, dawanie możliwości wyboru, ustalanie priorytetów - uczenie systematyczności <i>(wskazania logicznie korespondujące z treścią akapitu)</i>	1	0

8.	<p><i>np.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - oba rozpoczynają się pytaniem retorycznym - w obu występuje logiczne / wyraziste porządkowanie treści (<i>po pierwsze... po drugie...</i>) - oba mają jednakową konstrukcję: pytanie – odpowiedź 	1	0
9.	<p><i>np.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - ilustrują społeczne przyzwolenie na odwlekanie realizacji zadań - potwierdzają, że ta przypadłość nie jest potępiana/ nie jest grzechem - wskazują na powszechność takiej postawy - wskazują na bagatelizowanie problemu - stają się przedmiotem polemiki autorki 	1	0
10.	<p><i>np.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - brak sukcesu - mniejsze zarobki - utrudnianie życia innym (poprzez niedotrzymywanie terminów) - utrata przychylności, życzliwości ludzi - strata czasu - stres, np. z powodu presji uciekającego czasu - zastój cywilizacyjny 	2	1 <i>za wskazanie trzech przykładów</i>
11.	<p><i>np.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - obie czynności wyczerpują wolę - obie łączą się z trudem podejmowania decyzji 	1	0
12.	impresywna i poetycka	2	1 <i>za wskazanie jednej funkcji</i>
13.	<p><i>np.</i></p> <p><u>obiektywizacja</u> - wypowiedź w 1.os. liczby mnogiej; wypowiedź w imieniu zbiorowości; posługiwanie się zdaniem oznajmującym</p> <p><u>subiektywizacja</u> - wypowiedź w 1.os. liczby pojedynczej; prezentacja własnych poglądów; posługiwanie się zdaniem rozkazującym; metaforyczność, obrazowość języka</p> <p>(<i>przykłady mogą dotyczyć języka, składni, treści wypowiedzi</i>)</p>	2	1 <i>za podanie jednej cechy</i>
14.	<p><u>rozdawać karty</u>: <i>np.</i> być panem sytuacji; decydować o istotnych sprawach, o przebiegu zdarzeń</p> <p><u>być pionkiem</u>: <i>np.</i> być ofiarą sytuacji; być narzędziem w czyichś rękach; wykonywać podrzędne czynności i czyjeś polecenia</p>	2	1 <i>za wyjaśnienie jednego związku</i>
15.	<p><i>np.</i></p> <p>ten, kto zwleka, przekłada terminy; ktoś dotknięty syndromem studenta; ktoś cierpiący na bólczkę odkładania; ktoś noszący się z zamiarem zrobienia czegoś leń; człowiek niesumienny; opóźniacz</p> <p>(<i>uwaga: nazywanie osoby, a nie zjawiska</i>)</p>	1	0

Temat 1. Analizując świat przedstawiony w noweli *Żywy telegraf* Bolesława Prusa, zwróć uwagę na postawy bohaterów wobec cudzych problemów. W czym widoczny jest związek utworu z epoką, w której powstał?

I. ROZWINIĘCIE TEMATU (maksymalnie 25 punktów)

Punktacja

1. Rozpoznanie wstępne:

(0-2)

- a. utwór pozytywistyczny (np. autor, problematyka, gatunek literacki)
- b. narrator w początkowej części wszechwiedzący, potem pierwszoosobowy, uczestnik zdarzeń (*spotkałem*)
- c. cechy utworu, np. krótka, zwarta fabuła, ciąg scen/portretów, wyrazista puenta
- d. uniwersalna refleksja o postawach (typy postaci, brak konkretnych nazwisk)

2. Świat przedstawiony w utworze:

(0-4)

- a. miejsca akcji: zakład sierot, salon radcy, redakcja „Kuriera”
- b. czas akcji: kilka dni
- c. wydarzenia: bójka chłopców o książkę inicjująca akcję pomocy sierotom, zbiórkę książek
- d. bohaterowie: przedstawiciele różnych grup społecznych, np. arystokracji, mieszczaństwa, robotników

3. Bohaterowie i ich postawy wobec cudzych problemów

(0-10)

hrabina:

- a. interesuje się sierotami, odwiedza zakład prowadzony przez zakonnice
- b. reaguje emocjonalnie,
- c. nieskora do myślenia, do głębszej refleksji (*nuży ją myślenie*)
- d. odczuwa przymus altruizmu, dba o swój wizerunek (*wypadalo mówić o rzeczach pobożnych i dobroczynnych*)

radca

- e. deklaruje pomoc, poddaje pomysł wysłania książek,
- f. myśli o swoim *stosie butwiejących druków* jako ewentualnym darze
- g. nie przechodzi do konkretnego działania

pan Z.

- h. z entuzjazmem podejmuje pomysł
- i. zdolny do drobnych gestów pomocy, ale w obrębie swojej grupy zawodowej
- j. ogranicza się do płomiennych wezwań do ogółu
- k. udaje bogobojność

referent w redakcji

- l. zamieszcza ogłoszenie, wezwanie do zbiórki książek
- m. apeluje do uczuć czytelników, pisze w tonie sentymentalnym
- n. nie traktuje poważnie informacji (*brakło do numeru kilkuwierszowej wiadomości sensacyjnej*), nie angażuje się (*gwiżdząc wyszedł na obiad*)

robotnik i jego córka

- o. wykonują konkretny gest, przynieśli *pakę starych książek*
- p. są wrażliwi na potrzeby innych z powodu biedy, choroby, ciężkiej pracy mężczyzny (wygląd)
- r. okazują szlachetność, altruizm, bezinteresowność
- s. nie oczekują nagrody czy pochwały, są skromni, nieśmiali

4. Związek utworu z epoką (0–4)

- a. nowela jako gatunek popularny, sprzyjający propagowaniu programu pozytywistów
- b. fascynacja techniką: metaforyczna analogia między postawami ludzi a telegrafem
- c. propagowanie użyteczności, postawy utylitarnej
- d. podkreślenie wrodzonej chęci do nauki (dzieci *łakną czytania*), sejentyzm
- e. dostrzeżenie problemu dostępu do wiedzy, potrzeby edukowania, pracy u podstaw
- f. ukazanie potrzeby współdziałania ludzi z różnych sfer, pracy organicznej
- g. eksponowanie roli konkretnych, wymiernych działań dla dobra ogółu
- h. wiara w potęgę prasy jako środka przekazu i inicjowania pożądanych postaw

5. Interpretacja tytułu i/ lub zakończenia (0–1)

6. Konteksty literackie (0-1)

7. Wnioski, np.: (0-3)
(liczba punktów w zależności od jakości i liczby uogólnień)

- kontrastowe postawy ludzi z wyższych sfer i z nizin społecznych, np. słowa – czyny, pozorne działanie – autentyczna pomoc, interesowność – altruizm
- krytyka pozornej dobroczynności arystokracji i mieszczaństwa, powierzchownej uczuciowości, gestów na pokaz; ironia narratora w opisie postaw ludzi z wyższych sfer, ujęcie satyryczno-humorystyczne
- prawdziwe wartości w ludziach z niższych warstw społecznych;
- utwór typowy dla pozytywizmu zarówno w zakresie formy/gatunku, jak i podjętej problematyki; pośredni apel o wdrożenie programu pozytywistycznego, nawiązania do ideałów epoki

Temat 2. Analizując wiersze *Romantyczność* Adama Mickiewicza i *Śmierć* Juliana Tuwima, scharakteryzuj i porównaj bohaterki oraz przedstawione sytuacje. Jakimi środkami literackimi autorzy zbudowali dramatyzm scen?

I. ROZWINIĘCIE TEMATU (maksymalnie 25 punktów)

Punktacja

1. **Rozpoznanie wstępne** (0–1)
- a. wiersze o miłości z różnych epok: romantyzm, współczesność
 - b. utwory o tragedii kochanków (miłości towarzyszy śmierć)
 - c. bohaterkami kobiety (ich perspektywa)
2. **Przedstawione sytuacje** (0–5)
- a. duchy zmarłych mężczyzn przychodzą do swoich ukochanych
 - b. noc porą spotkań kochanków
„Romantyczność”
 - c. przyście Jasieńka dwa lata po śmierci, zniknięcie o świcie (*kur się odzywa, zorza błyska*)
 - d. obraz ducha: biała sukienka, białe lica, zimne dłonie
 - e. intymne pieścizoty
 - f. rozmowa ze zmarłym (w tle odpowiedź Jasia o niemożności przyścia w dzień)
„Śmierć”
 - g. przyniesienie kwiatów przez zmarłego narzeczonego
 - h. interpretacja *śmiertelnych kwiatów tuberozy*
 - i. spotkanie jesienią, w porze obumierania, śmierci
 - j. monolog kobiety skierowany do kochanka
3. **Portrety bohaterek** (0–10)
- „Romantyczność” (0-6)
- a. Karusia jako postać z ludu (imię, elementy gwarowe w języku)
 - b. wrażliwość, duża skala emocji (*rozplacze się i zaśmieje*),
 - c. obłąkanie, szaleństwo jako stan obcowania z duchami, kontaktu z zaświatami
 - d. zmienność uczuć wobec zjawy: strach, ufność
 - e. samotność, wyobcowanie, izolacja od świata (*Ona nie słucha*)
 - f. odczuwanie wrogości świata (*Nie lubię świata*)
 - g. konflikt z otoczeniem (*Mówię, nikt nie rozumie, Płacę, a oni szydzą*),
 - h. wyjątkowość, indywidualność dziewczyny (*Widzę, oni nie widzą*)
 - i. brak sensu życia po starcie ukochanego (*Ja nieszczęśliwa*), gotowość na śmierć
„Śmierć” (0-4)
 - j. brak imienia, uniwersalność postaci
 - k. tęsknota za zmarłym ukochanym
 - l. bliskość, uczucie ukochanego jedynym gwarantem szczęścia
 - m. miłość najważniejszą wartością
 - n. deklaracja pełnego oddania
 - o. pragnienie intymności, izolacji od świata
 - p. podjęcie ostatecznych decyzji (zaślubiny)

4. Środki literackie budujące dramatyzm scen, np.

(0-5)

„Romantyczność”

- a. opis zaskakującego wyglądu dziewczyny: ekspresyjne ruchy, zmienna mimika twarzy
- b. zdania pytające, wykrzyknikowe, powtórzenia, anafory oddające silne emocje narratora,
- c. kontrast między perspektywą narratora i dziewczyny, niespójność miejsca i czasu
- d. wyrazy wskazujące na niejasność sytuacji: *coś, niby*
- e. monolog bohaterki oddający bezpośrednio jej trudną sytuację
- f. wykrzyknienia, powtórzenia, zdania niedokończone wyrażające stan psychiki dziewczyny
- g. antytezy/ kontrasty opisujące konflikt Karusi z otoczeniem
- h. nieregularność wersyfikacyjna, zróżnicowana składnia oddająca siłę uczuć

„Śmierć”

- i. refren i jego interpretacja, np. żal, współczucie, groza podmiotu mówiącego/komentatora
- j. funkcja wielokropków w refrenie lub w wypowiedziach dziewczyny
- k. interpretacja zaślubin czy zamykania drzwi, np. jako metaforyki śmierci
- l. interpretacja postaci Narzeczonego, funkcja wielkiej litery
- m. niejednoznaczność finału, np. ktoś ratujący samobójczynię lub odciągający dziewczynę od bolesnych wspomnień

5. Konteksty utworów, np. światopogląd romantyzmu

(0-1)

6. Wnioski

(0-3)

- wskazanie podobieństw w zakresie sytuacji i portretów bohaterek, np. dramat kobiet pogrążonych w tęsknocie za utraconą osobą, żal z powodu niespełnionej miłości, wizyty duchów jako wyraz trwałości uczuć przekraczających granicę śmierci, myśli samobójcze;
- wskazanie podobieństw w zakresie użytych środków literackich, np. styl ekspresywny, epicka narracja połączona z monologiem;
- wskazanie różnicy, np. egzaltacja Karusi a powściągliwość, pozorny spokój bohaterki wiersza „Śmierć”, samotność Karusi a interwencja „kogoś za drzwiami”; większa metaforyczność wiersza Tuwima w stosunku do ballady Mickiewicza.

II. KOMPOZYCJA (maksymalnie 5 punktów)

Kompozycję wypracowania ocenia się wtedy, gdy przyznane zostały punkty za rozwinięcie tematu.

- podporządkowana zamysłowi funkcjonalnemu wobec tematu, spójna wewnętrznie, przejrzysta i logiczna; pełna konsekwencja w układzie graficznym, 5
- uporządkowana wobec przyjętego kryterium, spójna; graficzne wyodrębnienie głównych części, 3
- wskazująca na podjęcie próby porządkowania myśli, na ogół spójna. 1

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

III. STYL (maksymalnie 5 punktów)

- jasny, żywy, swobodny, zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi; urozmaicona leksyka, 5
- zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, na ogół jasny; wystarczająca leksyka, 3
- na ogół komunikatywny, dopuszczalne schematy językowe. 1

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

IV. JĘZYK (maksymalnie 12 punktów)

- język w całej pracy komunikatywny, poprawna, urozmaicona składnia, poprawne: słownictwo, frazeologia, fleksja, 12
- język w całej pracy komunikatywny, poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia i fleksja, 9
- język w całej pracy komunikatywny, poprawna fleksja, w większości poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia, 6
- język w pracy komunikatywny mimo błędów składniowych, leksykalnych (słownictwo i frazeologia), fleksyjnych, 3
- język w pracy komunikatywny mimo błędów fleksyjnych, licznych błędów składniowych, leksykalnych. 1

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

V. ZAPIS (maksymalnie 3 punkty)

- bezbłędna ortografia; poprawna interpunkcja (nieliczne błędy), 3
- poprawna ortografia (nieliczne błędy II stopnia); na ogół poprawna interpunkcja, 2
- poprawna ortografia (nieliczne błędy różnego stopnia); interpunkcja niezakłócająca komunikacji (mimo różnych błędów). 1

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

VI. SZCZEGÓLNE WALORY PRACY 0-4